

หน่วยสร้าง es ในภาษาเยอรมัน : การเทียบเคียงในด้านหน้าที่ และความหมายในภาษาไทย

ธนรัตน์ เบญจวัฒนานันท์

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันหน่วยสร้าง es ในภาษาเยอรมันถือเป็นหน่วยสร้างหนึ่งที่สร้างปัญหาให้กับผู้เรียนชาวไทยอยู่หลายประการอันเนื่องมาจากหน้าที่ทางไวยากรณ์อันหลากหลายของหน่วยสร้างนี้เอง รวมไปถึงหน้าที่บางหน้าที่ที่ไม่ปรากฏหรือเทียบเคียงกับภาษาไทยได้เลย อีกทั้งในชั้นเรียนภาษาเยอรมันในประเทศไทยหน่วยสร้างนี้มักไม่ถือเป็นประเด็นสำคัญและถูกละเลยในที่สุด ส่งผลให้ผู้เรียนภาษาเยอรมันชาวไทยยังประสบปัญหากับการใช้หน่วยสร้างนี้อยู่ บทความนี้จึงมุ่งอธิบายหน้าที่ทางไวยากรณ์ของหน่วยสร้างนี้เพื่อศึกษาหาหน่วยเทียบเคียงที่เป็นไปได้ของแต่ละหน้าที่ทางไวยากรณ์ของหน่วยสร้าง es ในภาษาไทยเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจหน้าที่และความหมายของหน่วยสร้างนี้ได้ง่ายขึ้น

นอกจากการที่ผู้เรียนภาษาเยอรมันชาวไทยยึดติดอย่างผิดๆ กับความคิดที่ว่าหน่วยสร้าง es มีหน้าที่เป็นได้เพียงคำสรรพนามแล้ว อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการใช้หน่วยสร้าง es อย่างผิดๆ ของผู้เรียนก็คือความแตกต่างของระบบไวยากรณ์ภาษาเยอรมันและภาษาไทย ทั้งสองมาจากตระกูลภาษาที่ต่างกันย่อมมีโครงสร้างหรือลักษณะทางไวยากรณ์บางประการที่ไม่เหมือนกันหรือไม่อาจ

เทียบเคียงกันได้เลย ด้วยเหตุนี้ผู้เรียนบางกลุ่มที่ยังคุ้นชินกับการ
“คิดเป็นภาษาไทย” จะประสบปัญหาได้ในบางครั้ง

หน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็นคำสรรพนาม และการเทียบเคียงใน ภาษาไทย

หน่วยสร้าง es ที่ทำหน้าที่เป็นคำสรรพนามแทนคำนามบุรุษที่สาม
เอกพจน์เป็นหน้าที่ทางไวยากรณ์ที่ผู้เรียนภาษาเยอรมันชาวไทยรวมไปถึงชาว
ต่างประเทศรู้จักเป็นอย่างดี หน่วยสร้าง es ในลักษณะนี้จะทำหน้าที่แทนคำนามหรือ
ส่วนต่าง ๆ ของประโยคเมื่อผู้ส่งสารไม่ต้องการจะซ้ำคำเดิม สามารถโยงไปถึง
เนื้อความที่อยู่ข้างหน้า (anaphorisch) หรือเนื้อความที่อยู่ข้างหลัง (kataphorisch) ก็ได้

นักภาษาศาสตร์ชาวเยอรมันหลายท่านได้พยายามให้คำจำกัดความหรือ
อธิบายลักษณะทางไวยากรณ์ของหน่วยสร้าง es ที่เป็นคำสรรพนาม ตัวอย่างเช่น
I. Dal (1996) กล่าวว่า หน่วยสร้าง es ทำหน้าที่เชื่อมโยงกับเนื้อความที่กล่าวมาแล้ว
หรือที่กำลังจะกล่าวถึง (Hinweisungscharakter) หรือ Helbig/Buscha (1974) ที่กล่าวว่า
หน่วยสร้าง es ใช้แทนคำนามเพศกลางที่ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค และ
หน่วยสร้างนี้อาจวางอยู่หน้าคำกริยาหรืออยู่ในตำแหน่งอื่นภายในประโยคก็ได้
ตัวอย่างเช่น

(1) Das Kind weinte. **Es** ist vor dem großen Hund erschrocken.

(2) Das Kind weinte. Vor dem großen Hund hat **es** erschrocken.

จากทั้งสองประโยคตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า es เป็นคำสรรพนามแทน das
Kind ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในประโยคแรก และอยู่ในตำแหน่งแรกก็ได้เช่นใน
ประโยค (1) หรือส่วนอื่น ๆ ของประโยคก็ได้เช่นประโยค (2)

นอกจากจะทำหน้าที่แทนหน่วยที่เป็นประธานแล้วยังใช้เป็นคำสรรพนาม
แทนหน่วยที่ทำหน้าที่เป็นกรรมในประโยคได้อีกด้วย เช่น

(3) *Harry Potter* ist mein Lieblingsbuch. Jeden Tag lese ich **es**.

* (4) *Harry Potter* ist mein Lieblingsbuch. **Es** lese ich jeden Tag¹.

หน่วยสร้าง es ของทั้งสองประโยคตัวอย่างข้างต้นทำหน้าที่เป็นสรรพนามแทนคำนาม "*Harry Potter*" ด้วยกันทั้งคู่และทำหน้าที่หน่วยกรรมของกริยา *lesen* (อ่าน) แต่ประโยคที่ (4) ถือว่าผิดหลักไวยากรณ์เนื่องจาก es ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมไม่สามารถอยู่หน้าตำแหน่งแรกของประโยคได้ ต้องย้ายไปอยู่ในตำแหน่งอื่นของประโยค หรือไม่ก็ต้องใส่คำสรรพนามชี้เฉพาะ *das* ลงไปแทน นักภาษาศาสตร์ชาวเยอรมัน Pittner/Berman (2004) ได้อธิบายอย่างสั้นๆ ว่าทำไม es ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมจึงไม่สามารถอยู่ในตำแหน่งแรกของประโยคได้ว่า โดยปกติแล้ว หน่วยสร้าง es เป็นหน่วยที่ไม่ได้รับการเน้น ส่วนหน่วยกรรมที่ผู้ส่งสารนำไปไว้ในตำแหน่งที่หนึ่งของประโยคก็เพื่อการเน้นเป็นพิเศษ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว es ที่ไม่เน้นจึงไม่สามารถไปอยู่ในตำแหน่งนั้นได้

ในบางกรณี หน่วยสร้าง es ยังทำหน้าที่เป็นสรรพนามแทนเนื้อความข้างหน้าทั้งหมดในประโยคได้ด้วย หน้าที่นี้เป็นสิ่งที่ผู้สอนควรจะเน้นย้ำกับผู้เรียนภาษาเยอรมันชาวไทยเนื่องจากยังมีผู้เรียนอีกจำนวนมากที่คิดว่าหน่วยสร้าง es ที่เป็นคำสรรพนามจะแทนได้แต่คำนามในประโยคเท่านั้น

(5) Die Chefin hat Herrn Müller neulich entlassen, **es** bedauerte ihn sehr.

หน่วยสร้าง es ในประโยคข้างต้นแทนเนื้อความทั้งหมดที่อยู่ข้างหน้า (หัวหน้าปลดคุณมีสเลอร์ออกจากงาน) และหน่วยสร้าง es นี้ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยคที่สอง

(6) Paul schmeichelt den Professoren immer, aber er tut **es** ungeschickt.

---

¹ ประโยคที่ผิดหลักไวยากรณ์จะกำกับด้วยเครื่องหมาย (*)

เช่นเดียวกับประโยคที่ (5) หน่วยสร้าง es ในประโยคตัวอย่างที่ (6) แทนเนื้อความที่อยู่ข้างหน้าทั้งหมด (พอลประจบประแจงคณาจารย์อยู่เสมอ) ทำหน้าที่เป็นกรรมในประโยคที่สอง

นอกจากนี้หน่วยสร้าง es ในฐานะสรรพนามยังทำหน้าที่แทนส่วนเติมเต็มของประโยคซึ่งเป็นที่ตั้งคำนามหรือคำคุณศัพท์และปรากฏร่วมกับกลุ่มคำกริยาที่เรียกว่า Kopularverben² โดยที่จะอยู่หลังคำกริยาเหล่านี้ ตัวอย่างเช่น

(7) Sabine möchte in Zukunft Zahnärztin werden. Anja will es auch.

หน่วยสร้าง es ข้างต้นปรากฏอยู่หลังกริยาKopularverben “werden” ที่ผันอยู่ในรูปของเอกพจน์ ทำหน้าที่แทนส่วนเติมเต็มที่เป็นคำนาม Zahnärztin ที่อยู่ในประโยคข้างหน้า

(8) Meine Mutter ist hungrig und ich bin es auch.

หน่วยสร้าง es ข้างต้นปรากฏอยู่หลังกริยาKopularverben “sein” ที่ผันอยู่ในรูปเอกพจน์แล้ว แทนส่วนเติมเต็มที่เป็นคำคุณศัพท์ hungrig ที่อยู่ในประโยคข้างหน้า

แม้ว่าหน้าที่นี้ของหน่วยสร้าง es จะเป็นหน้าที่ที่ผู้เรียนภาษาเยอรมันชาวไทยคุ้นเคยมากที่สุดในบรรดาหน้าที่ทางไวยากรณ์ทั้งหมด แต่ก็เชื่อว่าจะใช้ได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เยอรมัน ข้อผิดพลาดหนึ่งก็คือผู้เรียนมักจะละคำสรรพนามในภาษาเยอรมันนี้ไว้ไม่ว่าจะเป็นสรรพนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานหรือเป็นกรรมของประโยคก็ตาม สาเหตุที่นำไปสู่การใช้แบบผิดๆ ในลักษณะนี้น่าจะมาจาก การที่ในภาษาไทยมีการละคำในประโยคโดยเฉพาะในภาษาพูด ซึ่งก็เป็นที่น่าขบคิดว่า เราสามารถละได้จริงหรือ เพราะเมื่อดูตามลักษณะของภาษาไทยแล้วถือเป็นภาษาที่มีโครงสร้างแบบ “SVO”

นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกัน Joseph H. Greenberg (1963) ได้กล่าวไว้ว่า โครงสร้างของภาษามนุษย์ในโลกประกอบด้วยส่วนที่เป็นภาคประธานหรือ Subject

² กริยา Kopularverben ในภาษาเยอรมันมี 3 ตัวคือ sein, werden และ bleiben

(ย่อด้วยอักษร S) ภาคแสดงหรือ Verb (ย่อด้วยอักษร V) และภาคกรรมหรือ Object (ย่อด้วยอักษร O) แต่การเรียงลำดับของทั้งสามส่วนประกอบนี้จะแตกต่างกันไปตามแต่ละภาษา เช่นภาษาฮิบรูจะมีการเรียงแบบ VSO นั่นคือนำภาคแสดงขึ้นมา ก่อนแล้วจึงเป็นภาคประธานและภาคกรรม ส่วนภาษาพม่าหรือฮินดีจะเป็นแบบ SOV ส่วนภาษาไทยมีการเรียงลำดับแบบ SVO (Greenberg 1963) ซึ่งเป็นการเรียงแบบเดียวกันกับในภาษาเยอรมันดังเช่นประโยคตัวอย่างต่อไปนี้

การเรียงประโยคในภาษาไทย

(T1) ครู	ชอบ	นักเรียนขยัน
S	V	O

การเรียงประโยคในภาษาเยอรมัน

(9) Die Lehrer	mögen	fleißige Schüler.
S	V	O

นววรรณ พันธุเมธา (2549: 253) กล่าวว่า การละคำในประโยคภาษาไทยนั้นสามารถทำได้โดยมีเงื่อนไขว่าบริบทรอบข้างเอื้อต่อความเข้าใจว่าส่วนที่ถูกตัดทิ้งไปนั้นคืออะไร หรือหากส่วนนั้นเป็นส่วนที่ผู้ส่งสารและรับสารเข้าใจตรงกันดีอยู่แล้วหรือเคยกล่าวถึงมาก่อนหน้านี้แล้วก็สามารถที่จะละได้เช่นกัน แต่สิ่งที่ควรระวังก็คืออย่าให้การละนั้นทำให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจไม่ตรงกันหรือความหมายผิดไปจากที่ต้องการจะสื่อ ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงประโยคที่มีการละคำในภาษาไทย

(T2) หนังสือ	น่าสนใจ	มาก	ฉัน	อ่าน	☒	ทุกวัน	
↓	↙ ↘	↘ ↙	↓	↓	↓	↓	
(10) Das Buch	ist	sehr	interessant.	Ich	lese	es	jeden Tag.

จากตัวอย่างประโยคนี้จะเห็นว่า เราสามารถใช้บริบทรอบข้างช่วยให้เข้าใจได้ว่าคำที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจ (แสดงตำแหน่งละนี้ด้วยสัญลักษณ์ ☒) ในประโยคภาษาไทยก็คือ "หนังสือ" นั่นเอง เนื่องจากในประโยคก่อนหน้านี้มีการกล่าวถึงคำนี้

มาแล้ว อีกทั้งลักษณะทางไวยากรณ์ก็สามารถช่วยให้สามารถรู้คำที่ละไว้ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ เมื่อพิจารณาจากคำกริยาในประโยคจะเห็นว่า มีคำกริยา“อ่าน” ปรากฏอยู่ ข้างหน้าส่วนที่ละไว้ในประโยคทำให้ผู้รับสารพอจะทราบได้ว่าสิ่งที่ตามหลังคำกริยา นี้ควรจะเป็นสิ่งของประเภทหนังสือ นิตยสารหรืออะไรก็ตามที่สามารถ “อ่าน” ได้ ประกอบกับการที่ผู้ส่งสารได้กล่าวถึง “หนังสือ” มาก่อนหน้านี้อแล้วในประโยคแรกทำให้ผู้รับสารแน่ใจได้ว่าคำที่ละไว้ต้องเป็น “หนังสือ” แน่نون หรือในประโยคตัวอย่าง ภาษาไทยต่อไปนี้

(T3) เมื่อก่อนฉันเห็นขอทานตรงป้ายรถเมล์ ให้เงินไป 40 บาท หวังว่าคงพอ

(T4) เมื่อก่อนฉันเห็นขอทานตรงป้ายรถเมล์ (ฉัน) ให้เงิน (ขอทาน) ไป 40 บาท (ฉัน) หวังว่า (เงิน 40 บาทที่ให้ไป) คงพอ

ประโยคตัวอย่างในภาษาไทย (T3) ข้างต้นแท้จริงแล้วมีการละคำหลายตำแหน่งเลยทีเดียว กระนั้นก็ตามก็ถือว่าเป็นประโยคที่อ่านแล้วเข้าใจ ชัดเจน เนื่องจากจะเห็นได้ว่าส่วนที่ละไป (แสดงในวงเล็บในประโยคตัวอย่างภาษาไทย (T4)) เคยกล่าวมาแล้วในประโยคก่อนหน้านี้นั้น เป็นสิ่งที่ผู้ส่งสารและรับสารเข้าใจตรงกันจึงสามารถละได้ นอกจากนั้นความสัมพันธ์ทางด้านไวยากรณ์ในภาษาไทย ในประโยคก็ช่วยให้ผู้รับสารสามารถรู้ได้ด้วยว่าคำใดที่น่าจะถูกละจากประโยคไป เช่น กริยา “ให้” ที่ปรากฏอยู่ในส่วนของประโยคที่ว่า “ให้เงินไป 40 บาท” กริยาตัวนี้ ตามปกติจะต้องมีส่วนประกอบ 3 ส่วนด้วยกันคือ ผู้ให้ ของที่ให้ และผู้ที่รับของไป ในส่วนของตัวอย่างประโยคข้างต้น แม้ผู้ส่งสารจะกล่าวเพียง “เงิน 40 บาท” ซึ่งเป็นของที่ให้ ผู้รับสารก็สามารถใช้ความรู้ทางด้านไวยากรณ์ในการทำความเข้าใจว่าในประโยคของผู้ส่งสารนั้นยังขาด ผู้ให้ และผู้ที่รับของไปอยู่ ซึ่งทั้งสองหน่วยนั้นเคยถูกกล่าวถึงมาแล้วในประโยคก่อนหน้านี้อ จึงกล่าวได้ว่าทั้งความรู้ด้านไวยากรณ์และการกล่าวถึงของคำนั้นๆ ในประโยคก่อนหน้านี้อเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าอะไรในประโยคที่ถูกละไปและในทางกลับกันก็เป็นปัจจัยที่ผู้ส่งสารต้องคำนึงถึง

เวลาที่จะละส่วนใดส่วนหนึ่งในประโยคอีกด้วย นอกจากการที่การละคำในประโยคภาษาไทยไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดตรรกะที่ผู้ส่งสารและรับสารเข้าใจตรงกันแล้วนั้น ในบางกรณีการที่ไม่ละคำเลยหรือพยายามคงโครงสร้างแบบ SVO ก็ทำให้ประโยคฟังดูไม่ธรรมชาติ ไม่เป็นภาษาไทยเช่นกันดังที่แสดงในประโยคตัวอย่างในภาษาไทย (T4)

ขอให้ย้อนกลับไปพิจารณาประโยคตัวอย่างในภาษาไทย (T2) และภาษาเยอรมัน (10) อย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง จะเห็นได้ว่าในขณะที่ประโยคภาษาไทยละ “หนังสือ” ไว้ในฐานที่เข้าใจ เพราะว่าเคยกล่าวถึงมาแล้วในประโยคก่อนหน้านี้ ประโยคในภาษาเยอรมันจะไม่สามารถละหน่วยนี้ไว้ได้เลย แม้ว่าบริบทรอบข้างจะเอื้อให้ผู้รับสารเข้าใจได้ก็ตาม **การละคำในภาษาเยอรมันโดยทั่วไปแล้วจะถือว่าเป็นผิดหลักไวยากรณ์ ประเด็นนี้เองเป็นข้อผิดพลาดประการหนึ่งของผู้เรียนภาษาเยอรมันชาวไทยที่มักจะละคำไว้ในฐานที่ (ตัวเอง) เข้าใจ เพราะได้รับอิทธิพลจากการใช้ภาษาแม่นั่นเอง ผู้สอนจึงต้องชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างภาษาไทยและภาษาเยอรมันในจุดนี้ให้ผู้เรียนเข้าใจว่าจะใช้ภาษาเยอรมันเหมือนกับภาษาไทยไม่ได้เนื่องจากไวยากรณ์ต่างกัน**

หน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็น Platzhalter และการเทียบเคียงในภาษาไทย

Platzhalter เป็นอีกหน้าที่หนึ่งที่สร้างความสับสนให้กับผู้เรียนชาวไทย เนื่องจากเราไม่มีหน่วยใดในภาษาไทยที่มีลักษณะทางไวยากรณ์คล้ายหรือเทียบเคียงได้ ก่อนอื่นเราควรทำความเข้าใจถึงลักษณะและวิธีการใช้ของหน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็น Platzhalter เสียก่อน

คำว่า “Platzhalter” ประกอบด้วยคำว่า der Platz ซึ่งแปลว่า “สถานที่” หรือ “ตำแหน่ง” และ der Halter ที่แปลว่า “ตัวยึด” Platzhalter จึงทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวยึดหรือครอบครองตำแหน่งในประโยค แต่ตำแหน่งในประโยคที่ถูกจับจองโดย

Platzhalter นั้นต้องเป็นตำแหน่งที่ 1 ในประโยคเท่านั้น คำถามต่อมาก็คือเราจะจัดการกับประธานในประโยคนั้นๆ อย่างไรเพราะตามปกติแล้วตำแหน่งที่ 1 ของประโยคบอกเล่าในภาษาเยอรมันจะต้องเป็นประธานของประโยค ในประโยคที่มี Platzhalter อยู่ต้นประโยค เราจะย้ายประธานของประโยคไปอยู่ตำแหน่งสุดท้ายหรือในบางกรณีจะไปอยู่ทางด้านขวาของประโยค โดยวางไว้หลังคำกริยา ขอให้เปรียบเทียบ 2 ประโยคต่อไปนี้

(11) Claudia Schiffer kommt zu meiner Geburtstagparty. (Claudia Schiffer ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคอยู่ในตำแหน่งที่ 1)

(12) *Es* kommt Claudia Schiffer zu meiner Geburtstagparty. (ในประโยคนี้นี้ Claudia Schiffer ถูกย้ายไปอยู่ทางด้านขวาของประโยค โดยวางไว้หลังคำกริยาเพราะมี es-Platzhalter จับจองตำแหน่งที่ 1 ของประโยคไว้แล้ว)

หากตำแหน่งที่ 1 ของประโยคถูกจับจองด้วยหน่วยอื่นๆ ของประโยคแล้ว จะต้องตัด es-Platzhalter นี้ทิ้งไป มิฉะนั้นจะผิดหลักไวยากรณ์ นอกจากนั้นการย้ายหน่วยสร้าง es-Platzhalter ไปไว้ในตำแหน่งอื่นๆ ของประโยคที่ไม่ใช่ตำแหน่งแรกก็ไม่ถูกต้องเช่นกัน เปรียบเทียบตัวอย่างต่อไปนี้

(13) Nur drei Teilnehmer sind heute gekommen.

(14) *Es* sind heute nur drei Teilnehmer gekommen.

*(15) Heute sind nur **es** drei Teilnehmer gekommen.

(การย้าย es-Platzhalter ไปไว้ในตำแหน่งอื่นของประโยคทำให้ผิดหลักไวยากรณ์)

---

³ เราเรียกตำแหน่งนี้ว่า "Vorfeld"

การใส่หน่วยสร้าง es-Platzhalter ในตำแหน่งที่ 1 ของประโยคซึ่งปกติแล้วเป็นตำแหน่งของภาคประธานเป็นเครื่องพิสูจน์ให้เราเห็นว่า ภาษาเยอรมันเป็นภาษาหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญของการมีภาคประธานในประโยคถึงขนาดที่ว่าแม้จะย้ายประธานไปไว้ในตำแหน่งอื่นแล้ว (ซึ่งทำให้ตำแหน่งปกติของประธานว่างลง) ยังต้องหาหน่วยอื่นมาใส่ไว้ในประโยคในฐานะประธานอีก⁴ เพื่อให้ประโยคมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญในฐานะประโยคบอกเล่า (Aussagesatz) ซึ่งโดยทั่วไปจะประกอบขึ้นจากภาคประธานและภาคแสดง

นอกจากตัวอย่างประโยคข้างต้นแล้วหน่วยสร้าง es-Platzhalter ยังสามารถใช้ในประโยคกรรมวาจกหรือ Passiv ได้อีกด้วยเช่น

(16) *Es* wird ab 10.01.2005 die Küche Ihrer Etage renoviert.

รวมไปถึงประโยคกรรมวาจกที่กริยาในประโยคไม่มีหน่วยกรรมมารองรับ⁵

(17) Wir tanzen und trinken die ganze Nacht. (กริยา “tanzen” และ “trinken” ในประโยคนี้ใช้เป็นอกรรมกริยาได้)

(18) *Es* wird die ganze Nacht getrunken und getanzt.

ประเด็นที่น่าสนใจอยู่ที่ว่า ทำไมถึงต้องมีหน่วยสร้าง es-Platzhalter จับจองตำแหน่งแรกของประโยคและย้ายประธานจากเดิมในตำแหน่งที่หนึ่งไปอยู่ด้านขวาของประโยค สิ่งนี้สามารถอธิบายได้ด้วยได้ทฤษฎีวัจนปฏิบัติศาสตร์หรือ Pragmatik ซึ่งกล่าวไว้ว่าประโยคบอกเล่าส่วนใหญ่สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วนตามน้ำหนักการให้ความสำคัญของผู้ส่งสาร หรือความ “ใหม่” ความ “เก่า” ของข้อมูลที่อยู่ในส่วนของ

---

⁴ อีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงการให้ความสำคัญแก่การมีภาคประธานในประโยคภาษาเยอรมันสังเกตได้จาก es ในฐานะที่เป็น formales Subjekt และ formales Objekt ซึ่งจะกล่าวต่อไป

⁵ อย่างไรก็ตาม การใช้ es-Platzhalter ในลักษณะนี้ไม่ค่อยเป็นที่นิยมนัก

ประโยคนั้นๆ ข้อมูลในประโยคที่ผู้ส่งสารไม่ต้องการเน้นเพราะเป็นเรื่องที่ทั้งผู้ส่งสารและรับสารรับรู้และเข้าใจตรงกันแล้วจะถือเป็น “เรื่องเก่า” และจะถูกนำเสนอก่อนโดยวางไว้ในส่วนซ้ายของประโยค ส่วนข้อมูลที่ผู้ส่งสารต้องการเน้นเป็นพิเศษ เป็นข้อมูลที่ผู้รับสารยังไม่เคยรับรู้มาก่อนจะถือเป็น “เรื่องใหม่” และวางไว้ส่วนขวาของประโยค การแบ่งส่วนของประโยคตามหลักแนวคิดข้างต้นนั้นมิได้จำกัดอยู่แค่ภาษาเยอรมันเท่านั้น ในภาษาอังกฤษหรือภาษาไทยของเราเองก็มีการแบ่งในลักษณะนี้เช่นกัน

นักภาษาศาสตร์เยอรมันมีความพยายามที่จะบัญญัติศัพท์เพื่ออธิบายการแบ่งประโยคหรือการเรียงลำดับข้อมูลตามหลักการข้างต้นมากมายไม่ว่าจะเป็น Basis und Nukleus Hintergrund und Fokus / Thetisch und Kategorisch / Topik und Prädikation Mitteilungsperspektive / Funktionale Satzperspektive หรือ Kommunikativer Dynamis เป็นต้น แต่ศัพท์บัญญัติที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดและผู้เขียนเห็นว่าสามารถอธิบายการเรียงลำดับข้อมูลลักษณะนี้ได้ดีที่สุดคือ “Thema und Rhema” (หรือ Theme and Rheme ในภาษาอังกฤษ)

คำว่า Thema มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า “tithenai” หมายถึง ส่วนของประโยคที่มี “น้ำหนัก” ของข้อมูลน้อยกว่า เป็นข้อมูลที่ผู้ส่งสารและรับสารรับรู้ร่วมกันมาก่อนหน้านี้แล้ว ถือว่าเป็นข้อมูลเก่าและจะวางไว้ด้านซ้ายของประโยค มีคำอธิบายว่าสาเหตุที่ผู้ส่งสารเริ่มต้นประโยคด้วยข้อมูลที่รับรู้แล้วตรงกับหลักการสื่อสารที่ว่า “Beginne bei dem, was Du beim Hörer als bekannt voraussetzen kannst!” (Linke/Nussbaumer/Portmann 2004: 223) หรือ “จงเริ่มจากสิ่งที่ท่านคิดว่าผู้ฟังรู้แล้ว” ส่วนคำว่า Rhema มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า “rhema” หมายถึง ส่วนของประโยคที่มี “น้ำหนัก” ของข้อมูลมากกว่า เป็นข้อมูลที่ผู้ส่งสารต้องการเน้นและให้ความสำคัญมากกว่า ข้อมูลในส่วน Rhema นี้ถือเป็น “ของใหม่” สำหรับผู้รับสาร เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ยังไม่เคยกล่าวมาก่อนเลย ส่วนใหญ่แล้วข้อมูลในส่วนนี้จะวางไปด้านขวาของประโยค ต่อไปเป็นตารางสรุปลักษณะสำคัญของ Thema และ Rhema

ลักษณะสำคัญของ Thema	ลักษณะสำคัญของ Rhema
ผู้ส่งสารและรับสารได้รับรู้ร่วมกันมาก่อนแล้ว	ผู้รับสารยังไม่เคยรับรู้ข้อมูลดังกล่าวมาก่อน
ข้อมูลเก่า	ข้อมูลใหม่
นำหนักของข้อมูลน้อย	นำหนักของข้อมูลมาก
เคยกล่าวถึงมาแล้ว	ยังไม่เคยกล่าวถึงมาก่อน
ส่วนเริ่มต้นของประโยค	ส่วนต่อยอดของประโยค
ข้อมูลที่ผู้ส่งสารไม่ต้องการเน้น	ข้อมูลที่ผู้ส่งสารต้องการเน้น

หน่วยสร้าง es ในภาษาเยอรมันที่เป็น Platzhalter เมื่อใส่ในประโยคจะถือเป็นส่วน Thema เนื่องจากไม่ได้กล่าวถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นพิเศษ ผู้รับสารสามารถผ่านไปได้โดยโดยไม่ต้องสนใจมากนัก สิ่งที่ผู้ส่งสารให้ความสำคัญคือประธานที่ย้ายไปอยู่ด้านขวาของประโยคซึ่งเป็น Rhema หรือเป็นข้อมูลใหม่ในประโยคดังตัวอย่างต่อไปนี้

(19) *Es liegt auf dem Tisch Ihr Brief.*

ส่วนที่เป็นข้อมูลใหม่ในประโยคตัวอย่าง (19) ก็คือ "Ihr Brief" (จดหมายของคุณ) ผู้ส่งสารต้องการเน้นว่ามีจดหมายของคุณวางอยู่บนโต๊ะ ส่วนอื่นๆ ของประโยคก่อนหน้านั้นไม่ว่าจะเป็นโต๊ะ (der Tisch) ก็เป็นโต๊ะที่ทั้งผู้ส่งสารและรับสารเข้าใจตรงกันแล้วว่าเป็นโต๊ะตัวไหน โดยเฉพาะหน่วยสร้าง es ถือเป็นส่วนที่ไม่เน้น เป็นส่วนที่ผู้ส่งสารไม่ได้ให้ความสำคัญใดๆ เป็นพิเศษ

จากการอธิบายข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่านอกจากหน่วยสร้าง es-Platzhalter ในภาษาเยอรมันจะทำหน้าที่จับจองตำแหน่งที่ 1 ของประโยคเพื่อให้ประโยคนั้นๆ ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์แล้ว ยังช่วยเสริมประธานในประโยคให้เด่นชัดขึ้นอีกด้วย ในส่วนของหน้าที่ทางวจนปฏิบัติศาสตร์นั้นผู้เขียนเห็นว่าผู้สอนภาษาเยอรมันในชั้นเรียนระดับต้นยังไม่มีควมจำเป็นต้องลงลึกถึงรายละเอียดมากนักเพราะ

ค่อนข้างยากและต้องอาศัยความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ประกอบพอควร แต่สิ่งที่ผู้สอนไม่ควรละเลยก็คือการเน้นย้ำว่าหน่วยสร้าง es ในกรณีนี้ไม่ใช่คำสรรพนามไม่ได้ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคและประธานที่แท้จริงของประโยคนั้นอยู่ทางด้านขวาของประโยคต่างหาก เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนสับสนและกระจายคำกริยาผิดดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

*(20) **Es** ist gestern mehrere Unfälle passiert.

(21) **Es** sind gestern mehrere Unfälle passiert.

จากประโยคตัวอย่าง (20) จะเห็นว่า มีการกระจายคำกริยาตามหน่วยสร้าง es-Platzhalter ซึ่งไม่ได้เป็นประธานของประโยค ประธานที่แท้จริง (das eigentliche Subjekt) คือ mehrere Unfälle จึงต้องกระจายกริยาให้สอดคล้องกับประธานพหูพจน์ตัวนี้เช่นกัน

หน่วยสร้าง es ในฐานะเป็น Korrelat และการเทียบเคียงในภาษาไทย

Korrelat เป็นหน้าที่ทางไวยากรณ์ของหน่วยสร้าง es ประการหนึ่งที่แม้แต่นักภาษาศาสตร์เยอรมันเองก็มีความเห็นไม่ตรงกัน กล่าวคือ หลายคนจะจัดให้หน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็น Korrelat อยู่ในหมวดหมู่เดียวกับหน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็น Platzhalter เนื่องจากทั้งสองเป็นตัวแทนหรือโยงถึงหน่วยที่ตามมาข้างหลัง (ซึ่งถ้ายึดคำจำกัดความนี้เป็นบรรทัดฐานก็แสดงว่า หน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็น Personalpronomen ก็คือเป็น Platzhalter ด้วย) แต่ผู้เขียนเห็นว่า น่าจะแยกทั้งสองหน้าที่ทางไวยากรณ์นี้ออกจากกันเนื่องจาก Platzhalter จะแทนสิ่งที่ตามมาข้างหลังในรูปของคำนาม ส่วน Korrelat จะแทนสิ่งที่ตามมาข้างหลังในรูปของประโยค และเมื่อพิจารณาถึงตำแหน่งของหน่วยสร้าง es ทั้งสองหน้าที่แล้ว Platzhalter จะไม่สามารถอยู่ตำแหน่งอื่นในประโยคได้หากมีหน่วยอื่นอยู่ในตำแหน่งที่หนึ่ง แต่ Korrelat สามารถอยู่ตำแหน่งอื่นได้แม้ตำแหน่งของประโยคหลักและประโยคย่อยจะสลับกันก็ตาม

ตามหลักไวยากรณ์ภาษาเยอรมัน หน่วยสร้าง es ที่เป็น Korrelat จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนโยงไปถึงสิ่งที่อยู่ข้างหน้าหรือตามมาข้างหลังซึ่งส่วนมากจะเป็นประโยคย่อยหรือที่เรียกว่า Nebensatz (ซึ่งเป็นได้ทั้งประธานหรือกรรมก็ได้ ประโยคย่อยที่ตามมาข้างหลังสามารถเป็นได้ทั้งประโยค Infinitiv ประโยคย่อยที่มีคำสันธาน ob หรือ dass เป็นตัวเชื่อม รวมไปถึงประโยคย่อยที่ขึ้นต้นด้วยคำที่แสดงคำถามเช่น wie, was, warum เป็นต้น เช่น

(22) **Es** wäre schade_(HS), wenn du dir dein Leben zu locker nimmst_(NS).

(23) **Es** ist gefährlich_(HS), allein in die Diskothek zu gehen_(NS).

ในประโยคตัวอย่าง (22) หน่วยสร้าง es ที่เป็น Korrelat จะโยงถึงประโยคย่อยที่ขึ้นต้นด้วยคำที่แสดงคำถาม ส่วนประโยคตัวอย่าง (23) จะนำหน้าประโยค zu-Infinitiv

สิ่งหนึ่งที่ต้องระวังในการใช้หน่วยสร้างนี้ก็คือหน่วยสร้าง es ที่เป็น Korrelat จะต้องตัดทิ้งไปหากย้ายประโยคย่อยมาไว้หน้าประโยคหลักเพราะถือว่าประโยคย่อยนั้นอยู่ในตำแหน่งของประธานแล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(24) Wenn du dir dein Leben zu locker nimmst_(NS), wäre schade_(HS).

*(25) Wenn du dir dein Leben zu locker nimmst_(NS), wäre **es** schade_(HS).

ต่อไปเป็นประโยคตัวอย่างที่หน่วยสร้าง es-Korrelat ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประโยคกรรมที่ตามมาข้างหลัง

(26) Ich finde **es** unakzeptabel_(HS), dass mehr und mehr Leute die Idee der Polygamie schätzen_(NS).

(27) Dass mehr und mehr Leute die Idee der Polygamie schätzen_(NS), finde ich unakzeptabel_(HS).

*(28) **Es** finde ich unakzeptabel_(HS), dass mehr und mehr Leute die Idee der Polygamie schätzen_(NS).

ประโยคตัวอย่าง (28) ถือว่าผิดหลักไวยากรณ์เนื่องจากนำหน่วยสร้าง es-Korrelat ที่เป็นกรรมมาไว้ในตำแหน่งแรก (เปรียบเทียบกับการนำหน่วยสร้าง es-Personalpronomen ที่เป็นกรรมมาไว้ในตำแหน่งแรกของประโยค)

ในภาษาไทยลักษณะที่เหมือนและมีความหมายเช่นเดียวกับหน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็น Korrelat คือคำว่า “มัน” บรรจบ พันธุมธา (2514:152-153) กล่าวถึงหน้าที่ของคำว่า “มัน” โดยสรุปว่านอกเหนือจากหน้าที่ที่เป็นคำสรรพนามสำหรับคำนามบุรุษที่ 3 แล้ว “มัน” ในภาษาไทยยังสามารถใช้เป็นคำแทนเนื้อความที่จะตามมาภายหลังอีกด้วย เช่นในประโยคตัวอย่างต่อไปนี้

(T5) มัน	นำผิดหวังจริงๆ	<u>ที่ลูกชายผมสอบตก</u>
↓	↓	↓
(29) Es	ist aber zum Verzweifeln,	dass mein Sohn durchgefallen ist.

จากประโยคตัวอย่างข้างบนจะเห็นว่าคำว่า “มัน” อยู่ในตำแหน่งที่หนึ่งของประโยคแทนเนื้อความที่จะตามมาข้างหลัง (ที่ลูกชายผมสอบตก) สิ่งหนึ่งที่พิสูจนให้เห็นว่า “มัน” ทำหน้าที่แทนเนื้อความที่ตามมาก็คือหากเราตัดเนื้อความที่ขีดเส้นใต้ออกไปแล้ว เนื้อความของประโยคจะไม่สมบูรณ์เนื่องจากการกล่าวขึ้นมาลอยๆ ของประธานเท่านั้นว่ามีสิ่งที่น่าผิดหวังแต่ก็ไม่รู้ว่าแท้จริงแล้วเป็นเพราะอะไร มีผู้ให้ความเห็นว่าการใช้ “มัน” ในลักษณะนี้สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากการแปลตรงๆ จากโครงสร้างในภาษาอังกฤษที่ว่า “It is...”

นอกจากการใช้คำว่า “มัน” ในลักษณะข้างบนแล้ว บางครั้งเราก็สามารถตัดคำว่า “มัน” ออกจากประโยคได้ โดยที่ไม่ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปจากประโยคที่มี “มัน” แทนเนื้อความที่ตามมา เช่น

(T6) นำผิดหวังจริงๆ	<u>ที่ลูกชายผมสอบตก</u>
↓	↓
(30) Es	ist aber zum Verzweifeln, dass mein Sohn durchgefallen ist.

ในประโยคตัวอย่างข้างต้น แม้ว่าจะไม่มีคำว่า “มัน” อยู่ในตำแหน่งแรกของประโยคและแทนเนื้อความที่ตามมา เราก็คงสามารถเข้าใจประโยคนี้ได้อยู่

นอกจากการใช้คำว่า “มัน” แล้ว ในภาษาไทยบางครั้งเรายังสามารถสลับตำแหน่งเนื้อความในประโยคหลักและประโยคย่อยในภาษาเยอรมันได้อีก เช่น

(31) *Es ist gar nicht leicht, eine Prüfung mit guten Noten zu bestehen.*

(T7) สอบผ่านให้ได้คะแนนดี ๆ นี่

ไม่ง่ายเลย

สิ่งหนึ่งที่เรามักจะใส่เพิ่มเข้าในประโยคลักษณะนี้คือการใส่สรรพนามชี้เฉพาะ เช่น “นี่” “นี่” “นั่น” “นั่น” “นะ” หรือ “นี่” ก่อนที่จะไปถึงเนื้อความที่ตามมาข้างหลัง การสลับตำแหน่งของเนื้อความที่อยู่ในประโยคหลักและประโยคย่อยในภาษาเยอรมันนี้แม้จะไม่ทำให้เนื้อความในภาษาไทยเปลี่ยนแปลง แต่ทำให้หน้าหน้าของข้อมูลในทั้งประโยคหลักและย่อยนั้นเปลี่ยนไป กล่าวคือหน่วยสร้าง es ที่เป็น *Korrelat* รวมถึงเนื้อความทั้งหมดที่อยู่ในส่วนของประโยคหลักจะมีลักษณะเป็น *Thema* นั่นคือ ส่วนที่ผู้ส่งสารไม่ได้ให้เน้นหรือให้ความสำคัญมากเท่าข้อมูลในส่วนของประโยคที่ตามมาซึ่งถือเป็น *Rhema* ซึ่งการเปลี่ยนแปลงการวางตำแหน่งข้อมูลในประโยคตัวอย่างภาษาไทย (T7) ย่อมก่อให้เกิดหน้าหน้าของข้อมูลต่างจากของภาษาเยอรมันด้วย โดยเฉพาะการใส่สรรพนามชี้เฉพาะข้างต้นลงไป ในประโยค ยิ่งทำให้ข้อมูลในส่วนที่เน้นในภาษาเยอรมันยิ่งกลายเป็นส่วนที่ไม่เน้นเวลาเป็นภาษาไทย เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ (2525: 31) กล่าวว่า สรรพนามชี้เฉพาะข้างต้นนั้นทำหน้าที่เป็นเหมือนการบ่งชี้ว่าเป็นข้อมูลที่ไม่เน้นในประโยค ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า การที่เรียงลำดับข้อมูลเหมือนในภาษาเยอรมันโดยนำข้อมูลในประโยคหลักขึ้นก่อนและตามด้วยข้อมูลในประโยคย่อยโดยที่จะมีคำว่า “มัน” หรือไม่มีนั้นย่อมไม่ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง และยังเป็นการเรียงหน้าหน้าข้อมูล

ที่ตรงกับในภาษาเยอรมัน ส่วนการสลับตำแหน่งของข้อมูลให้ต่างไปจากของภาษาเยอรมันนั้น แม้จะไม่ทำให้ข้อมูลผิดเพี้ยนไปแต่ก็ทำให้น้ำหนักของข้อมูลผิดไปจากภาษาเยอรมัน

หน่วยสร้าง es ในฐานะเป็น formales Subjekt และ formales Objekt และการเทียบเคียงในภาษาไทย

หน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็น formales Subjekt และ formales Objekt นั้นมีหน้าที่ทางไวยากรณ์และรูปแบบการใช้ที่หลากหลายมากที่สุดในบรรดาหน่วยสร้าง es ด้วยกัน ทั้ง formales Subjekt และ formales Objekt จะปรากฏร่วมกับคำกริยาเฉพาะกลุ่มโดยทำหน้าที่เป็นประธานและกรรมของประโยคนั้น ๆ ตามลำดับ ถึงแม้จะมีหน้าที่ทางไวยากรณ์แต่กลับไม่มีความหมายในตัวเอง Engel (1988) นักภาษาศาสตร์ชาวเยอรมันกล่าวถึงหน้าที่ของทั้งคู่ว่าเป็น “ส่วนประกอบของคำกริยา” ซึ่งก็ตรงกับความเห็นของนักภาษาศาสตร์อีกท่านหนึ่งที่ชื่อว่า Eroms (2000) ที่กล่าวว่าทั้งคู่ทำหน้าที่เป็นประธานและกรรมของประโยคแต่เพียงรูปเท่านั้น และเมื่อพิจารณาจากด้านความหมายแล้ว ทำให้ยิ่งชัดเจนขึ้นไปอีกว่าทั้งสองไม่สามารถทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมของประโยคได้เลย กระนั้นก็ตามเราก็ไม่อาจมองข้ามความสำคัญของหน่วยสร้างนี้ไปถึงกับตัดออกจากประโยคได้ เพราะจะทำให้ประโยคผิดหลักไวยากรณ์ ผู้เขียนขออธิบายหน้าที่ทางไวยากรณ์และรูปแบบการใช้ของทั้ง formales Subjekt และ formales Objekt เมื่อปรากฏร่วมกับคำกริยาบางกลุ่มดังนี้คือ

หน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็น formales Subjekt ของประโยค

ตำแหน่งของ Formales Subjekt มิได้ผูกติดอยู่กับตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใดเหมือนกับหน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็น Platzhalter แม้ว่าส่วนใหญ่จะปรากฏในตำแหน่งแรกของประโยคแต่ก็ไม่ผิดหากจะวาง formales Subjekt ไว้ในตำแหน่งอื่น

ของประโยค ที่สำคัญคือ ห้ามตัดคำนี้ออกจากประโยคโดยเด็ดขาด กลุ่มของคำกริยาที่ต้องการหน่วยสร้าง es-Formales Subjekt มีอยู่หลายกลุ่มดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

คำกริยาบอกปรากฏการณ์ด้านดินฟ้าอากาศ

คำกริยาก่อนแรกที่มี formales Subjekt ปรากฏรวมในฐานะประธานของประโยคคือคำกริยาที่บอกปรากฏการณ์ด้านดินฟ้าอากาศ (Witterungsverben) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ผู้เรียนภาษาเยอรมันชาวไทยคุ้นเคยกันดี ตัวอย่างเช่น

(32) *Es regnet.*

(33) *Es blitzt.*

(34) *Es donnert.*

(35) *Mehrmals blitzte es über den See.*

*(36) *Im Norden der Republik regnet den ganzen Tag.*

จากตัวอย่างประโยคข้างต้นจะเห็นว่า formales Subjekt อยู่ในตำแหน่งที่ 1 ของประโยคได้ดังเช่นในประโยคที่ (32)-(34) และยังอยู่ในตำแหน่งอื่นของประโยคก็ได้ดังเช่นในประโยคที่ (35) ยกเว้นประโยคที่ (36) ซึ่งถือว่าผิดหลักไวยากรณ์เนื่องจากการตัด formales Subjekt ออกไปจากประโยค

แม้จะได้กล่าวไว้แล้วว่าการใช้หน่วยสร้าง es ในรูปแบบนี้จะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนภาษาเยอรมันชาวไทยคุ้นเคยและหัวข้อการอธิบายหรือพูดถึงปรากฏการณ์ของสภาพดินฟ้าอากาศเช่นฝนตก หิมะตก พายุร้อน พายุแลบ ฯลฯ มักจะปรากฏอยู่ในชั่วโมงต้นๆ ของการเรียนก็ตาม ยังมีผู้เรียนชาวไทยอีกไม่น้อยที่ตัด formales Subjekt ออกจากประโยค ซึ่งผู้เขียนสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นเพราะผู้เรียนคิดว่าแค่คำกริยา regnen ก็สามารถสื่อความว่าฝนตกได้แล้ว จึงไม่น่ามีความจำเป็นใดๆ ที่จะต้องใส่ประธานลงไปอีกหรือไม่เข้าใจว่าทำไมจะต้องใส่ประธานเพิ่มเข้าไปอีก ประเด็นนี้เป็นสิ่งที่ผู้สอนควรจะเน้นย้ำให้ผู้เรียนจดจำไว้เสมอว่ากริยาที่บอกปรากฏการณ์ของ

สภาพดินฟ้าอากาศในภาษาเยอรมันจำเป็นต้องใส่ formales Subjekt ลงไปเพื่อให้ประโยคถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

หน่วยสร้าง es-Formales Subjekt ที่ปรากฏร่วมกับกริยาบอกสภาพดินฟ้าอากาศเป็นหลักฐานที่สำคัญอีกชั้นหนึ่งว่าส่วนประธานเป็นส่วนที่สำคัญและไม่อาจละทิ้งได้ในภาษาเยอรมัน แม้ว่าแท้จริงแล้วแค่คำกริยา regnen ก็สามารถบรรยายให้เห็นภาพของฝนที่ตกลงมาแล้ว แต่หากตัดประธานทิ้งไป ประโยคก็จะไม่สมบูรณ์ ส่วนในภาษาไทยจะแตกต่างออกไปเพราะความหมายของ “ฝนตก” มิได้ถ่ายทอดให้เห็นภาพได้จากคำกริยาเพียงอย่างเดียวเหมือนในภาษาเยอรมัน (คำกริยาในประโยคนี้คือ “ตก” ซึ่งไม่สามารถให้ภาพหรือบอกเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของดินฟ้าอากาศได้เลย) แต่เราจะใส่ประธานซึ่งเป็นผู้กระทำสิ่งนั้นๆ ลงไปคู่กับคำกริยา ความหมายของประโยคจะเข้าใจได้ก็ต่อเมื่อมีประธานและคำกริยาวางคู่กันเท่านั้น กล่าวสั้นๆ ก็คือถึงแม้กริยาบอกปรากฏการณ์ของสภาพดินฟ้าอากาศในภาษาเยอรมันจะสื่อความหมายหรือทำให้เห็นภาพได้สมบูรณ์แล้วก็จริง แต่ก็ยังต้องใส่ประธานลงไป ในขณะที่ในภาษาไทยจะสื่อความหมายจากทั้งประธานและกริยาร่วมกัน

คำกริยาแสดงความรู้สึกโดยไม่ระบุผู้กระทำ

คำกริยากลุ่มนี้จะบ่งถึงความรู้สึกที่สัมผัสได้ด้วยประสาททั้งห้าไม่ว่าจะเป็นเสียง การสัมผัส หรือการได้กลิ่นโดยที่ไม่ได้ชี้ชัดลงไปในประโยคว่าใครหรือสิ่งใดเป็นผู้กระทำให้เกิดความรู้สึกดังกล่าวขึ้น ในบางกรณีอาจจะบอกเพียงผู้ที่รู้สึกในรูปของกรรมเท่านั้นดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

(37) **Es** juckt mich.

(38) Im Garten duftet **es** nach Blumen.

(39) **Es** klopft an die Tür.

(40) **Es** schlägt zwölf.

ประเด็นที่น่าสนใจคือเมื่อหน่วยสร้าง es ในลักษณะนี้ถูกถ่ายทอดเป็นภาษาไทย เรามักจะระบุผู้กระทำลงไปโดยดูจากบริบทรอบข้าง ส่วนในภาษาเยอรมันแม้จะใส่หน่วยสร้าง es ในประโยคในฐานะประธานแต่ก็ไม่บอกแน่ชัดเหมือนกับภาษาไทยว่าใครเป็นคนกระทำกริยานั้นๆ เช่น หากถ่ายทอดความประโยคตัวอย่างที่ (37) และ (39) ก็จะได้ว่า “ฉันค้น” และ “มีคนมาเคาะประตู” หรือ “เพื่อนข้างบ้านมาเคาะประตู” (ในกรณีที่บริบทรอบข้างหรือประโยคก่อนหน้านี้อาจกล่าวถึงเพื่อนข้างบ้านคนดังกล่าวมาก่อนแล้ว) หรือแม้แต่การถ่ายทอดความประโยคตัวอย่างที่ (37) ในภาษาเยอรมันเป็นภาษาไทยอย่างสั้นๆ ว่า “ค้นจังเลย” ก็ยังถือว่ามีประธาน (ฉัน) อยู่ในประโยคนี้ เพียงแต่ถูกละไว้ในฐานที่เข้าใจว่าใครเป็นคนารู้สึกค้น

ปัญหาที่ผู้เรียนภาษาเยอรมันชาวไทยอาจจะประสบก็คือผู้เรียนยังไม่คุ้นชินหรือไม่เข้าใจว่าทำไมต้องใส่ประธานลงไป ในเมื่อดูจากความหมายที่อยู่ในคำกริยาก็น่าจะเพียงพอต่อการเข้าใจแล้ว ยกตัวอย่างเช่นประโยคที่ (38) เมื่อผู้เรียนพบกริยา duften (มีกลิ่นหอม) ก็อาจจะคิดว่าแค่กริยาตัวนี้ตัวเดียวก็กินความได้หมดแล้วจนทำให้ไม่ระบุประธานของประโยคและอาจแต่งประโยคภาษาเยอรมันแบบผิดๆ ได้

อีกสิ่งหนึ่งที่คุณสอนจำเป็นต้องเน้นย้ำกับผู้เรียนก็คือแม้ว่าในภาษาไทยเราจะพยายามหาผู้กระทำจากบริบทรอบข้างมาเป็นประธานของประโยคก็มิได้หมายความว่าหน่วยสร้าง es ในฐานะ formales Subjekt เป็นบุรุษสรรพนาม (Personalpronomen) แม้ว่าในบางครั้งบริบทรอบข้างจะเอื้อให้เข้าใจหรือตีความได้ เช่นนั้นก็ตาม ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

(41) Gestern kam ein schönes Mädchen zu uns. **Es** klopfte an die Tür.
Wir machten die Tür auf und empfingen **es**.

เมื่อผู้เรียนอ่านประโยคข้างต้น อาจจะตีความว่า หน่วยสร้าง es ในประโยค **Es** klopfte an die Tür คือ Personalpronomen แทน ein schönes Mädchen ซึ่งเป็น

คำนามเพศกลางและต้องใช้หน่วยสร้าง es แทนเวลาที่เป็นสรรพนาม แต่แท้จริงแล้ว เมื่อพิจารณาตามหลักไวยากรณ์ มีเพียงหน่วยสร้าง es ในประโยคที่ 3 เท่านั้นที่เป็นบุรุษสรรพนามแทน ein schönes Mädchen ส่วนหน่วยสร้าง es ในประโยคที่ 2 แม้บริบทจะเอื้อต่อการตีความว่าเป็นคำสรรพนาม หน่วยสร้าง es ในประโยคที่ 2 ก็ยังคงเป็น formales Subjekt ไม่ใช่บุรุษสรรพนาม

คำคุณศัพท์ที่ปรากฏร่วมกับ Kopularverben

คำกริยาประเภท Kopularverben ในภาษาเยอรมันมีอยู่ 3 ตัวเท่านั้นคือ sein, werden และ bleiben คำคุณศัพท์ส่วนใหญ่ที่จะปรากฏร่วมกับคำกริยาจำพวกนี้จะมีหน้าที่บอกสภาพอากาศ เช่น heiß (ร้อน) kalt (หนาว) naß (เปียก) หรือ feucht (ชื้น) เป็นต้น บอกเวลาเช่น 13 Uhr (สิบสามนาฬิกา) 9 Uhr (เก้านาฬิกา) รวมไปถึงคำคุณศัพท์ที่ใช้บอกช่วงเวลาต่างๆ ของวัน เช่น spät (สาย ค่ำ) Abend (ตอนเย็น) หรือ Nacht (กลางคืน) เป็นต้น คำคุณศัพท์กลุ่มนี้ต้องใช้หน่วยสร้าง es-Formales Subjekt ในฐานะประธานของประโยคเพื่อให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เช่นกัน ไม่สามารถตัดทิ้งได้

ในภาษาไทยเป็นที่น่าสังเกตว่าเราจะไม่พยายามหาประธานมาใส่ในประโยคเมื่อบอกเวลา เช่น

(T8) “สองทุ่มแล้ว”

(T9) “เมื่อคืนตอนที่ฉันเข้านอนก็ปาเข้าไปตีสองแล้ว”

หรือเมื่อบอกช่วงเวลาของวัน เช่น

(T10) “มืดแล้วนะ ยังจะไปเล่นกันอีกหรือ”

(T11) “ไปกันตั้งแต่เช้าเลยหรอเนี่ย”

หรือเมื่อบอกหรืออธิบายลักษณะของอากาศเช่น

(T12) “ตอนนี้ที่กรุงเทพร้อนมาก”

(T13) “ฉันทนอยู่ไม่ไหวหรอก อบอุ่นเสียอย่างนั้น”

แต่บางครั้งเราก็นิยมใส่คำว่า “อากาศ” หรือ “สภาพอากาศ” หรือคำอื่นๆ ในฐานะประธานของประโยคเมื่อบอกหรืออธิบายลักษณะของอากาศโดยที่ไม่ทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนไปแต่อย่างใด ขอให้เปรียบเทียบสองประโยคตัวอย่างต่อไปนี้กับประโยค (T12) และ (T13) ข้างต้น

(T14) “ตอนนี้อากาศที่กรุงเทพร้อนมาก”

(T15) “ฉันทนอยู่ไม่ไหวหรอก อากาศอบอุ่นเสียอย่างนั้น”

คำกริยาที่มีกรรมรองอยู่ในรูปบุคคล

ในประโยคลักษณะนี้จะมีหน่วยสร้าง es เป็นประธาน ปรากฏร่วมกับคำนามที่เป็นได้ทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่อยู่ในรูปของกรรมรอง (Dativobjekt) ในฐานะเป็นหน่วยที่ถูกกระทำ หน่วยสร้าง es ในลักษณะนี้ไม่สามารถตัดทิ้งได้เหมือนกับที่กล่าวมาแล้วแต่สามารถเลื่อนไปอยู่ในตำแหน่งอื่นๆ ในประโยคได้ เช่นในประโยค

(42) **Es** hat ihm in Deutschland sehr gut gefallen.

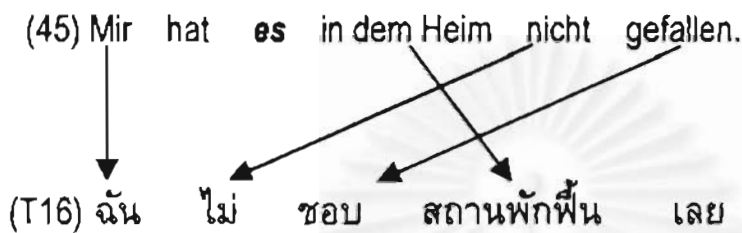
(43) Geht **es** Ihnen heute schlecht?

(44) Mir hat **es** in dem Heim nicht gefallen.

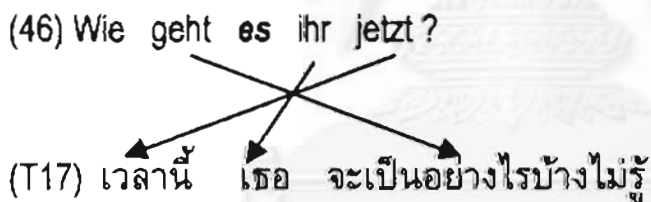
จากทั้งสามประโยคข้างต้นจะเห็นได้ว่าเราไม่สามารถตัดหน่วยสร้าง es-Formales Subjekt ออกได้ (เช่นในประโยคตัวอย่างที่ (32) และ (33)) แต่สามารถย้ายตำแหน่งไปไว้ในส่วนอื่นของประโยคได้เช่นในประโยค (44)

เมื่อผู้เรียนอ่านและสังเกตประโยคลักษณะนี้อย่างละเอียดจะเห็นว่า แม้ในประโยคภาษาเยอรมันหน่วยสร้าง es จะถือเป็นประธานของประโยคตามหลักไวยากรณ์ แต่เมื่อถ่ายความเป็นภาษาไทยและพิจารณาด้านความหมายแล้ว กรรมรองที่เป็นบุคคลหรือสิ่งของน่าจะเป็นประธานของประโยคโดยที่จำเป็นต้องมีหน่วย

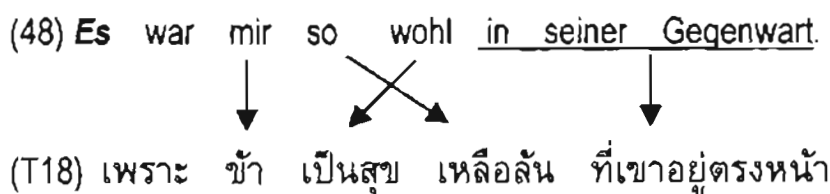
สร้าง es-formales Subjekt และประโยคก็ยังเก็บความได้เหมือนเดิมตามประโยคภาษาเยอรมัน ขอให้ดูการเปรียบเทียบโครงสร้างดังกล่าวกับการถ่ายความเป็นภาษาไทยในตัวอย่างต่อไปนี้

หากพิจารณาจากความหมายของประโยคตัวอย่างในภาษาไทยข้างต้นจะเห็นได้ว่าในประโยคภาษาไทยไม่ใช่หน่วยสร้าง es ที่เป็นประธานของประโยคแต่เป็น “ฉัน” (mir) ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมรองในประโยคเยอรมันต่างหากที่เมื่อถ่ายความหมายเป็นภาษาไทยแล้วกลายเป็นประธานของประโยคภาษาไทย

หน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็น formales Subjekt ข้างต้นปรากฏอยู่ในสำนวน “es geht...” ซึ่งต้องมีบุคคลหรือสิ่งมีชีวิตในรูปกรรมรอง (Dativ) มารองรับ ประโยคตัวอย่างนี้ก็มีลักษณะเหมือนกับประโยคข้างต้นนั่นก็คือการเปลี่ยนบุคคลในรูปกรรมรอง (ihr) มาเป็นประธานในภาษาไทย

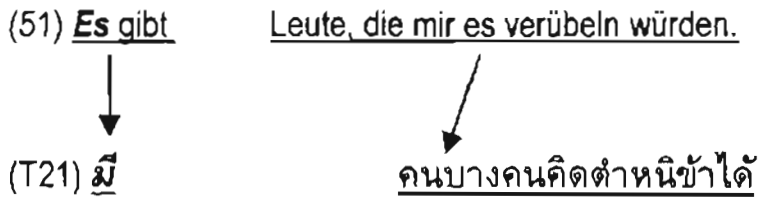
จากประโยคตัวอย่างในภาษาเยอรมันข้างต้นนี้ เราจะเห็นว่าถึงแม้จะมีหน่วยสร้าง es-Formales Subjekt เป็นประธานของประโยคและให้ mir เป็นบุคคลเป็นกรรมที่อยู่ในรูป Dativ แต่เมื่อเป็นภาษาไทยบุคคลที่อยู่ในกรรมรองนั้นได้เปลี่ยนมาเป็นประธานของประโยค เป็น "บุคคลที่เป็นสุข" ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นกรรมรองเหมือนกับในประโยคภาษาเยอรมัน

หน่วยกรรมที่อยู่ในกรกรอื่น ๆ

นอกจากหน่วยกรรมที่อยู่ในกรกร Dativ ตามที่นำเสนอไปข้างต้นแล้วนั้น หน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็น formales Subjekt ยังปรากฏร่วมกับหน่วยกรรมในกรกรอื่น ๆ ได้อีก และหนึ่งในสำนวนที่มีประโยชน์และผู้เรียนชาวไทยคุ้นเคยที่ผู้เขียนขอแนะนำก็คือ "Es gibt..." ซึ่งต้องการกรรมในกรกร Akkusativ หรือกรรมตรง สำนวนนี้มักไม่ก่อปัญหาให้กับผู้เรียนภาษาเยอรมันชาวไทยแต่ประการใดเพราะในภาษาไทยเรามีหน่วยที่มีความหมายตรงกับ "Es gibt..." ในภาษาเยอรมันซึ่งก็คือ "มี..." แต่สิ่งที่น่าสังเกตคือทั้งสองหน่วยนี้ไม่ว่าจะเป็น "Es gibt..." ในภาษาเยอรมันหรือ "มี..." ในภาษาไทยส่วนใหญ่จะไม่ระบุประธานในประโยค (โดยเฉพาะภาษาเยอรมันที่ให้หน่วยสร้าง es ซึ่งไม่ใช่เฉพาะเป็นประธาน) กล่าวคือผู้ส่งสารกล่าวขึ้นมาลอยๆ ว่ามีอะไร (ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมในประโยคภาษาเยอรมันและภาษาไทย) แต่ไม่ได้ระบุลงไปให้ชัดเจนว่าประธานหรือเจ้าของของสิ่งนั้นๆ คือใครเช่นในประโยคตัวอย่างต่อไปนี้

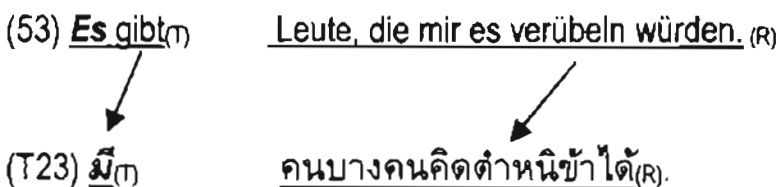
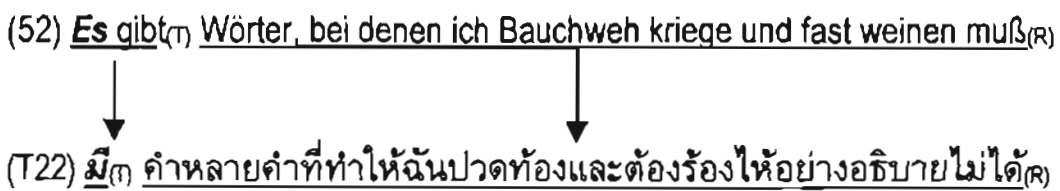
(49) Es gibt Gedanken die weh tun, bei denen mir übel wird.
 ↓ ↓ ↓
 (T19) มี ความคิดหลายเรื่องทีเดียว ที่ทำให้ฉันรู้สึกเจ็บปวดและไม่สบาย

(50) Es gibt auch noch einen (Zug) um 17.15 Uhr, ...
 ↓ ↓ ↓ ↓
 (T20) ยัง มี อีก ขบวน เวลา 17.15 น.

จากประโยคตัวอย่างข้างต้นจะสังเกตได้ว่าโครงสร้าง “Es gibt...” ในภาษาเยอรมันมีความหมายเทียบได้กับกริยา “มี” ในภาษาไทย สิ่งที่ถูกมี ซึ่งเป็นหน่วยกรรมตรงจะถูกวางไว้หลังกริยาเหมือนกันทั้งในภาษาเยอรมันและไทย

หากลองพิจารณาถึงแนวคิดเรื่องการเรียงลำดับข้อมูลในประโยคดังที่เคยกล่าวถึงแล้วจะเห็นว่าทั้งโครงสร้าง “Es gibt...” ในภาษาเยอรมันและ “มี” ในภาษาไทยมีรูปแบบการเรียงลำดับข้อมูลในประโยคแบบเดียวกันนั่นคือสิ่งที่ “ถูกมี” ในโครงสร้างภาษาเยอรมันจะเป็นส่วนที่ได้รับการเน้น (Rhema) เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ได้รับสารยังไม่เคยรับรู้มาก่อน ส่วนในภาษาไทยข้อมูลใหม่จะอยู่หลังกริยา “มี” เช่นกัน และเมื่อพิจารณาจากตำแหน่งในประโยคแล้วจะเห็นว่าข้อมูลที่ได้รับการเน้นข้างต้นจะปรากฏอยู่ทางขวาของประโยคซึ่งเป็นตำแหน่งปกติของ Rhema ส่วน “Es gibt...” จะนำเสนอข้อมูลที่ไม่ได้รับการเน้น (Thema) หรือผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารสนใจสิ่งที่ปรากฏหลังจากนี้มากกว่า ประโยคตัวอย่างต่อไปจะแสดงตำแหน่งที่ได้รับการเน้นทั้งในภาษาไทยและภาษาเยอรมัน โดยส่วนที่เป็นThemaจะแทนด้วยสัญลักษณ์ (T) และRhemaแทนด้วยสัญลักษณ์ (R)

หน่วยสร้าง es ในฐานะที่เป็น formales Objekt

หน่วยสร้าง es จะทำหน้าที่เป็น formales Objekt ในประโยคตามหน้าที่ทางไวยากรณ์เท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาจากความหมายแล้วตัวมันเองไม่มีความหมายหรือสามารถเป็นกรรม (Objekt) ของประโยคนั้นๆ ได้เลย ลักษณะนี้เหมือนกับหน่วยสร้าง es ที่เป็น formales Subjekt ในแง่ที่ว่าประธานตามหน้าที่ทางไวยากรณ์เท่านั้น ไม่มีความหมายในตัวเอง กระนั้นก็ตามเราก็ไม่สามารถจะตัดหน่วยสร้าง es ในกรณีนี้ออกจากประโยคได้เช่นกัน ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

(54) Ich habe es eilig.
↓   ↓
(T24) ฉัน   รีบ

จากประโยคตัวอย่างข้างต้นหน่วยสร้าง es ที่เป็น formales Objekt ปรากฏอยู่ในสำนวน *es eilig haben* ซึ่งมีความหมายว่า "รีบเร่ง" หรือ "มีเวลาน้อย" ได้รับการถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาไทยว่า "รีบ" หรือในอีกหนึ่งประโยคตัวอย่าง

(55) Sie meint es gut.
↓   ↓   ↓
(T25) เธอ   มีความตั้งใจดี   ต่อฉัน

จะเห็นได้ว่าในสำนวน *es gut mit jemandem meinen* ซึ่งมีความหมายอย่างคร่าวๆ ว่า "ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข" นั้น หน่วยสร้าง es ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นกรรมในประโยคภาษาไทยเลย ผู้เรียนจะเข้าใจความหมายของสำนวนนั้นต้องมองในภาพรวม จะตีความแยกเป็นคำๆ ไม่ได้ ซึ่งประเด็นนี้เป็นสิ่งที่ผู้สอนควรเน้นย้ำกับผู้เรียนภาษาเยอรมันว่าถึงแม้ตามหลักไวยากรณ์เยอรมันจะเรียกรูปแบบการใช้หน่วยสร้าง es ลักษณะนี้ว่า formales Objekt แต่เมื่อพิจารณาถึงความหมายแล้วก็ไม่ได้ทำหน้าที่เป็น Objekt เลย (แม้แต่ในภาษาเยอรมันเองก็ตาม) หากแต่เป็น Objekt ตามหลักคำกริยาที่ต้องการกรรมเท่านั้น นอกจากนี้หน่วยสร้าง es ในหน้าที่นี้

ก็ไม่สามารถจับจองตำแหน่งที่หนึ่งของประโยคได้ ข้อจำกัดนี้เหมือนกับหน่วยสร้าง *es* ที่เป็น Personalpronomen ที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมของประโยคก็ไม่สามารถอยู่ในตำแหน่งที่หนึ่งของประโยคได้เช่นกัน ดังเช่นประโยคตัวอย่างต่อไปนี้

(56) Ich habe **es** eilig.

*(57) **Es** habe ich eilig. (การที่นำหน่วยสร้าง *es*-Formales Objekt มาไว้ในตำแหน่งแรกทำให้ประโยคผิดหลักไวยากรณ์)

จากคำอธิบายและตัวอย่างของหน่วยสร้าง *es* ทั้งที่เป็น formales Subjekt และ formales Objekt ที่กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปได้ว่าในภาษาเยอรมัน หน่วยสร้าง *es* ทั้งสองหน้าที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เพียงรูปเท่านั้น ไม่มีความหมายในตัวเอง ในภาษาไทยเราไม่มีหน่วยสร้างนี้แต่เราก็มักจะหาประธานมาใส่ในบางรูปแบบการใช้ เพื่อให้ความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น หรือบางครั้งก็ตัดทิ้งได้เพราะจะฟังไม่เป็นธรรมชาติ ส่วนประเด็นที่ผู้สอนต้องเน้นย้ำก็คือหน่วยสร้าง *es* ในทั้งสองกรณีเป็นหน่วยสร้างที่จำเป็นในประโยคภาษาเยอรมัน แม้ตัวมันเองจะไม่มี ความหมายก็ตาม ดังนั้นการตัดทิ้งออกจากประโยคจึงถือเป็นการทำผิดหลักไวยากรณ์เยอรมัน แม้ว่าในบางกรณี เช่น หน่วยสร้าง *es*-formales Subjekt ที่ปรากฏร่วมกับกริยาบอกปรากฏการณ์ด้านดินฟ้าอากาศ แม้ล้าหลังคำกริยาในประโยคก็สามารถสื่อความได้ครบแล้วแต่หน่วยสร้าง *es* ในกรณีนี้ก็ไม่สามารถตัดทิ้งได้ ส่วนหน่วยสร้าง *es* ที่ปรากฏร่วมกับหน่วยกรรมในการกรอกอื่น ๆ หรือใช้ในสำนวนที่ต้องตีความจากองค์รวมทั้งหมด ผู้สอนสามารถเน้นย้ำเฉพาะสำนวนที่ใช้บ่อยในบทเรียนหรือในชีวิตประจำวันก็ได้

จากการศึกษาหน้าที่และความหมายของหน่วยสร้าง *es* ในภาษาเยอรมันอย่างละเอียด เราจึงสรุปได้ว่าในภาษาไทยมีหน้าที่ที่คล้ายคลึงกับหน่วยสร้าง *es* ในภาษาเยอรมันเพียงแค่ 2 หน้าที่เท่านั้นคือหน่วยสร้าง *es* ในฐานะที่เป็นคำสรรพนามหรือ Personalpronomen สำหรับคำนามบุรุษที่ 3 เอกพจน์และหน่วยสร้าง *es* ในฐานะที่เป็น Korrelat สิ่งที่ผู้สอนภาษาเยอรมันสามารถทำได้เพื่อขจัดปัญหาการใช้หน่วยสร้าง *es* ในภาษาเยอรมันของผู้เรียนชาวไทยก็คือการชี้ให้เห็นถึงหน้าที่ที่คล้ายคลึง

หรือเหมือนกันและหน้าที่ที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย พร้อมทั้งอธิบายหน้าที่ทางไวยากรณ์อย่างคร่าว ๆ สำหรับผู้เรียนเริ่มต้น เพื่อไม่ให้ผู้เรียนรู้จักหน่วยสร้างนี้แค่ว่าในฐานะที่เป็นคำสรรพนาม ผู้เขียนมีความเห็นว่าผู้สอนควรจะให้เวลาและทุ่มเทในการทำความเข้าใจหัวข้อนี้ให้มากขึ้นกว่าเดิม มีการทำแบบฝึกหัดที่หลากหลายและฝึกใช้ในทางปฏิบัติให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้การเรียนการสอนภาษาเยอรมันมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

- Dal, I.: *Kurze deutsche Syntax auf historische Grundlage*. 3. Aufl. Tübingen, 1996.
- Engel, U.: *Deutsche Grammatik*. Heidelberg, 1988.
- Eroms, H. W.: *Syntax der deutschen Sprache*. Berlin, 2000.
- Greenberg, J. H.: *Universals of Language*. London, 1963.
- Helbig, G. / Buscha, J.: *Kurze deutsche Grammatik für Ausländer*. Leipzig, 1974.
- Linke, A. / Nussbaumer, M. / Portmann, R. P.: *Studienbuch Linguistik*. Tübingen, 2004.
- Pittner, K. / Berman, J.: *Deutsche Syntax: ein Arbeitsbuch*. Tübingen, 2004.
- นววรรณ พันธุเมธา. *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- บรรจบ พันธุเมธา. *ลักษณะภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2514.
- เพียรศิริ วงศ์วิมานนท์. "ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ 3 ชนิดกับการวางตำแหน่งวลีในประโยคภาษาไทย." *ศาสตร์แห่งภาษา* 2: 2525.